

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2016-yil 19-oktyabr, chorshanba

* № 42 (1001)

* 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan

* Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

* www.uzhurriyat.uz

Дунёни ҳавотирга солаёттан иллатлар

Тамаки жамоат соғлигини сақлаш учун энг йирик ҳавф ҳисобланади. 2015 йилда ҳар олти сонияда бир киши ва йилига олти миллион инсон у билан боғлиқ касалликлардан, яна 600 минг инсон иккиласми чамаки тутиши таъсирида нобуд бўлмади. Энг ёмони, уларнинг 1,5 миллионин хотин-қизлардир. 2030 йилга бориб бу миқдор 8 миллионга кўтарилиши мумкин.

⇒ 5-бет

БИРОР СЎЗ НИШОНДА АДАШМАСИН

Тил — одамларга Яратган ато этган беназир инъом, инсонларнинг минг йиллар давомимида ўзаро муносабатларida сайдалланиб келган жавоҳир.

⇒ 6-7-бет

Лангар ота қишлоғи ёдгорликлари

Юртимизда маданий ва табиий ёдгорликлар бисёр. Турли даврларда бунёти этилган, не-не суронли даврларнинг шоҳиди бўлган, ҳар бири мозийнинг бир парчаси сифатида сақланиб қолган мадраса, мақbara, масжид, хонақоҳ ва зиёратгоҳлар тарихимизнинг тилсиз тилсимиdir.

⇒ 8-бет

ЧОРШАНБАДАН ОРШАНБАГАЧА

12 октабрда Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи, Ўзбекистон Республикаси Баш вазири Шавкат Мирзиёев расмийлиги Вазирлар Маҳкамасининг мажлиси бўлиб ўтди.

12 октабр куни Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ёттинчи ялпи мажлиси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг "Ўзбекистон Республикаси Конститусияси қабул килинганинг йигирма тўрт йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида" га қарори эълон қилинди.

Тошкент шаҳрида XII Ҳалқаро Ўзбекистон пахта ва тўқимачилик ярмаркаси бўлиб ўтди.

13 октабр куни Вазирлар Маҳкамасининг жорий йил 9 ойида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якуплари, 2016 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифаларини амалга ошириш натижадорлигини мухокама қилишга багишланган мажлиси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Шавкат Мирзиёев, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Конунчилик палатасига Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Коррупцияга қарор кураши тўғрисида" га Ўзбекистон Республикасининг Конуни лойиҳасини кириши хақидаги тушабуси матбуотда эълон қилинди.

18 октабр куни Тошкент шаҳрида Ислом ҳамкорлик ташкилоти Ташкилар вазирлари кенгашининг навбатдаги 43-сессияси ўз ишини бошлади.

Сайловга тайёргарликнинг муҳим босқичи

САЙЛОВ – 2016

Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказувчи 11-Фарона оркуг сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлисида оркуг ҳудудидаги участка сайлов комиссияларининг таркибини тасдиқлаш масаласи кўриб чиқилди.

Оркуг сайлов комиссиялариниң ҳозирги таркиби аввалилардан сифат жиҳатидан бирмунча фарқ қилиди. Бу айлар, надовлат нотижорат ташкилотларни фаолият олиб бораётган обрўли, ташкилотларни қўтилини ташкил этаётганида кўринади.

Амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий испохтотларни яхши тушунадиган раҳбар ходимлар киритилди.

Округ сайлов комиссиялариниң ҳозирги таркиби аввалилардан сифат жиҳатидан бирмунча фарқ қилиди. Бу айлар, надовлат нотижорат ташкилотларни фаолият олиб бораётган обрўли, ташкилотларни қўтилини ташкил этаётганида кўринади.

Оммавий ахборот воситалари ходимлари учун М.СУЛАЙМОНОВ, ўзА мухбири

Сайлов кампанияси жараёнларини оммавий ахборот воситаларида ёртиши масаласи ҳам кўриб чиқилиди.

Хурматли муштариylар,

2017 йил учун "HURRIYAT"

газетасига обуна ишлари бошланди. Газетамига обуна бўлолмаганлар эса уни савдо дўқонларидан харид қилишлари мумкин.

Ўқинг, баҳра олинг ва уни ҳамроҳларигизга ҳам хада этинг.

Бундан ташқари, "Hurriyat"да чоq этилган

материаллар билан www.uzhurriyat.uz сайти орқали ҳам танишишингиз мумкин.

"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ ДОИМИЙ ҲАМРОҲИНГИЗ БўЛИШИГА ИШОНАМИЗ!

18 октабр – Самарқанд куни

МАНГУ БЕДОР ШАҲАР

Бундан йигирма йил муқаддам, Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан Самарқанд шаҳрида у зотнинг ҳайкални ўрнатилган, унинг очилиши маросимидаги иштирок этган мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислом Каримов шаҳарга Амир Темур орденини топширган ва 18 октабрни Самарқанд куни сифатида нишонлашни таклиф этган эди. Шундун бўён ҳар йили ушбу сана кенг нишонланади.

Kарийб уч минг йиллик тарixхага эга бузим кўнглини манту бедор гўша дейиш мумкин. Чунки у яратилгандан берин мудом инсониятни ўзига мафтун этиб, тупроғидан олиму фозиллар, адабиёт ва санъат аҳли, сайёхларни қадами узилмайди.

Тараққийт юртимизнинг ҳар бир шаҳару қишлоғига бўй кўрсатмоқда. Жумладан, қадимий ва ҳамиса навқорин Самарқанд ҳам ўтмиш ва замонавий цивилизация уйгунигига ажаб қиёғага эга бўлди. Хўш, ўтган чорак аср бу юрт тақдира қандай аҳамият касб этиди?

Кутугл сана арафасида Самарқанд шаҳри ҳокими Акбар Шукуров билан сұхбатимизни мазкур савол билан бошладик.

Ларни кенгайтириш ва таъмирлашга қартилган кенг кўламли бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Хусусан, кейинги йилларда шаҳар кўфасини беназир тарихий обидалар, қадамжо ва зиёратгоҳларда қўтилини ташкил этиб бораётган. Бир пайтлар тор, автомобил ва пидёалар ҳаракатланишига нокулай бўлган мазкур кўчалар кенгайтирилиб, уларнинг иккиси томонидаги пана-пасткада бинолар ўрнига Шарқ ва Фарб архитектуруси уйғулашган юзлаб

тураржой бинолари, мишият хизмат шаҳошчалари ва ижтимоий соҳа обьектлари барпо этилди. Ушбу кўчаларни обод қилиш шаҳар кўфасини беназир тарихий обидалар ҳақида борар экан, уларни асрар-авайлаш, келгуси авлодга зиён-захматсиз етказиш масаласи ҳамиса кун тартибида экани шубҳасиз. Бу борада шаҳарда қандай ишлар олиб бораётмоқда?

— Самарқанд нафқат соҳир тупроғи, латиф ҳавоси, баракали боғлари билан, балки но-

САЙЛОВ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ

Сайлов кампаниясини очиқ ва ошкора ташкил қилиш, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишнинг барча босқичлари ҳақида мамлакатимиз аҳолиси ва халқаро ҳаммамиятни хабардор қилиб боришида оммавий ахборот воситалари ҳалқ қўнимиятини амалга оширишда қатнашади.

Жорий йилнинг 18 октабр куни Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловини ўтказишнинг барча босқичлари ҳақида мамлакатимиз оммавий ахборот воситалари ҳалқ қўнимиятини янада мустаҳкамлаш, тажрибасини ошириш, сайлов кампаниясида иштирок этганинг журналистлар билан давлат ва ноналват ташкилотлари ўтказидаги ҳамкорлик муносабатларини чуқурлаштиришга қараттилди.

3 ►

2-4 ►

Дунёни хавотирга солаётган иллатлар

► ШАРХ

Башариятни ташвиш ва хавотирга солаётган иллатлар борки, ўз аҳолиси саломатлигини, унинг тақдири ва эртанги кунини, айниқса, ўз авлод камолини ўйлаган ҳар бир мамлакат уларга қарши курашни энг долзарб ва глобал муаммолардан деб билади. Ва албатта, инсоният ҳаётига раҳна солувчи унда иллатларни таг-туғи билан йўқотиш, бу, борада аниқ чора-тадбирлар ишлаб чиқиб, самарали ижро этиш ҳам кун тартибидан тушмайди.

Биз назарда тутаётган, айни вактда деярли бутун ер юзи аҳолисини ташвишга солаётган иллатлардан бирни кашандаликдир. Дунёда кашандалар сони тахминан 1,3 миллиард кишини (1,1 миллиард эрек, 230 миллион аёл) ташкил этаётганни бу оғат кўлами исчеглини исботламоқда.

Тиббийт мутахассисларининг хуласалари кўра, тамаки туруни ҳомиладор аёлга ва ҳомилага ҳафли таъсир кўрсатади. Ҳомиладор аёл ҳоҳ фаол, ҳоҳ нофаол равишда сигарет чекканидан сўнг йўлдош қон томирлари спазми (торайиши) содир бўлади ва ҳомила бир неча минутга кислород етишмовчилиги ҳолатига тушади.

Шунингдек, мунтазам чекишида ҳомила доимо сурункали кислород етишмовчилиги ҳолатида бўлади.

Айрим минтақаларда қизлар

тамакини деярли ўғил болалар қатори истемъол қилиши мөмкин. Масалан, ЖССТнинг Америка минтақасида 13-15 ёшдаги 23 фойз ўғил болалар, 21 фойз қизлар тамаки истемъол қилиши мөмкин. АҚШда аҳоли жон бошита кунига ўтча 6 дондан сигарет тўғри келса, Грекияда чекишида 12 донани ташкил этапти.

Кунига икки тури тамаки чекиши эрракнинг импотентга чекишини ўтча машилинига сақлашади. Сигарет туруни билан организмга киравчи никотин ва бошқа зарарли кимёвий моддалар эстроген (овуляцияни тартибида солувчи гармон)нинг синтез бўлишига ҳалақит қилиди.

Чекиши аёлларнинг бешдан бирни гарчи иккисига тақтида бу ёмон одатини ташлаётган бўлса-да, аввалги одатнинг зарари, барибири, ҳомилага таъсир этмасдан қолмайди. Кашандалар аёлнинг боласи вазни ёнгил бўлиб, тутаётганни таъмида ҳам бўлаларни, мисси ва юзида нормадан четга чекиши ҳолатлари кўп учрайди.

Чекиши жаҳоннинг айрим минтақаларда камарқ оммалашаётган бўлса-да, аммо кашандалар умумий сони муттасил ўшида давом этапти. Вашингтон университетининг Саломатлик кўрсатичлари ва баҳолаш инститuti тадқиқотлари бинонан, 2012 йилда ҳар куни 967 миллион инсон чекишини ўтчида 33 мамлакат тамакини чакана савдосига 75 фойздан олти ортиқ солиқ жорий қилган.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти текшируларига кўра, Греция, Ирландия, Италия, Япония, Хитой, Кувайт, Филиппин, Россия, Швейцария, Франция ва Ургувайдаги чекиши инсонларни хотин-қизлардир. 2030 йилга бориб бу миқдор 8 миллиона кўтарилиши мумкин.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти текшируларига кўра, Греция, Ирландия, Италия, Япония, Хитой, Кувайт, Филиппин, Россия, Швейцария, Франция ва Ургувайдаги чекиши инсонларни хотин-қизлардир. 2030 йилга бориб бу миқдор 8 миллиона кўтарилиши мумкин.

“Тамаки маҳсулотларига солиқларни ошириши уни истемъол қилиш ҳажмими камайтиришини энг самарали усулини, – дейди ЖССТ бош котиби Маргарет Чен хоним. – Ҳукуматлар саноатчиликнинг бахоналарига эмас, балки соғлиқни сақлашни сиёсатини энг яхши шаклларини қабул қилиши керак”.

ЖССТниң таъсирини саноатчиликнинг аниқлашиб, ҳар куни сайдерни таъсирни саноатчиликнинг 31 фози, аёлларнинг эса 6 фози чекмоқда.

Шарқий Тимор тамаки ис-

Огоҳ бўлинг!

тамаки туруни ҳомиладор аёлга ва ҳомилага ҳафли таъсир кўрсатади. Ҳомиладор аёл ҳоҳ фаол, ҳоҳ нофаол равишда сигарет чекканидан сўнг йўлдош қон томирлари спазми (торайиши) содир бўлади ва ҳомила бир неча минутга кислород етишмовчилиги ҳолатига тушади.

Шунингдек, мунтазам чекишида ҳомила доимо сурункали кислород етишмовчилиги ҳолатида бўлади. Оқибатда ҳомила она қорнида секин ривожланади ва у турли патологиялар билан ёки бола муддатидан олдин, чала, вазн етишмовчилиги билан туғилиши мумкин.

Ўзбекистонда истиқомат қилимади. Бу давлатларда кашандалар аҳолининг 5 фойзига ҳам етиб-етмайди. “Ҳукуматлар томонидан агар тамакига қарши ялпи сиёсат олиб борилганида, сигаретлар сотовига солиқлар оширилганида, чекишини тақида бўйича қонулар қабул қилинганида миллионлаб инсонлар ҳаётини сақлаб қолши мумкин бўлар эди”, – дейди профессор Кристофер Мюррей.

2004 йилда Бутан ўз ҳудудида

тамаки ва тамаки маҳсулотларни сотишни бутунлай тақиқлadi

ва шахсий этижёй учун уни

четдан олиб киравчилар учун

100 фойзлик бокхона тўловларини жорий қилиди. У бундай

қонуларга эга дунёдаги ятона давлатни

хисоблагди.

Ҳитойда чекиши саҳналарининг ҳаддан ташкири кўпайиб кетмаслиги ҳақида қарор қабул қилингани, Ҳиндистонда миллий фильмлар ва теледастурларда тамаки маҳсулотларни ҳамда уларнинг марказларини кўрсатишни чеклаш бўйича янги тартиб жойлаштирилган.

АҚШ бош санитар врачи

келини шархида бундай лавҳаларнинг

олиб ташшалини ёшлар ва

ўсмирилар ўтасида тамаки

истемъол қилини билан боғлиқ

1 миллион ўлим ҳолиссанинг

олдини олиши мумкин, деб

хисоблагди.

Ҳитойда чекиши саҳналарининг

ҳаддан ташкири кўпайиб кетмаслиги ҳақида қарор қабул қилингани, Ҳиндистонда миллий

фильмлар ва теледастурларда тамаки

маҳсулотларни ҳамда уларнинг

марказларини кўрсатишни

чеклаш бўйича янги тартиб жо-

йтилганни таъсирни иш бўлди.

Ҳолқаро ҳамжамият томонидан

Наркотик маддалар тўғрисидаги

умумий конвенция (1961 йил),

Психотроп маддалар тўғрисидаги

конвенция (1971 йил),

Наркотик маддалар ва

психотроп маддалар ноконуний

айланишига қарши кураш

этилнишага қарши кураш

эти

